

Räddningstjänsten
ALINGSÅS-VÅRGÅRDA

Uppföljning internkontrollplan 2025

Tertial 1 – Brandfarliga varor och kemiska produkter

Typ av dokument: Redovisande dokument
Beslutande instans: Direktionen
Datum för beslut: 2025-xx-xx § x
Diarienummer: 2025.048 AVRf

Gäller för: Förbundet
Giltighetstid: Ej aktuellt
Revideras senast: Ej aktuellt
Dokumentansvarig: Kvalificerad handläggare

Internkontroll inom Alingsås och Vårgårda Räddningstjänstförbund 2025

Direktionen ska säkerställa att förbundet fullgör sitt förvaltningsansvar, det vill säga bedriver en effektiv verksamhet, följer lagar och förordningar och andra regler samt lämnar en tillförlitlig redovisning och rättvisande rapportering. Ett verktyg som direktionen har till sitt förfogande är intern kontroll och direktionen beslutade om internkontrollplan 2025 för Alingsås och Vårgårda Räddningstjänstförbund AVRF den 5 december 2024, § 33.

Av internkontrollplanen framgår att redovisning ska ske efter tertial 1, tertial 2 och tertial 3.

Ett av de identifierade områdena för internkontroll under 2025 är kontroll av hanteringen av brandfarliga varor och kemiska produkter, vilket görs enligt nedan:

1. Kontrollera att det finns en uppdaterad kemikalieförteckning samt att utbytesprincipen tillämpas.
Metod: Dokumentkontroll
2. Kontrollera att riskbedömningar av lagring och hantering av brandfarliga och kemiska produkter är gjorda.
Metod: Stickprovskontroll
3. Kontrollera att lämplig skyddsutrustning finns tillgänglig och används vid hantering av farliga ämnen.
Metod: Inventering av utrustning
4. Verifiera att alla kemiska produkter är korrekt märkta enligt gällande standarder samt se till att säkerhetsdatablad finns tillgängliga för alla kemikalier.
Metod: Stickprovskontroll
5. Kontrollera att förvaring av brandfarliga varor och kemiska produkter är korrekt.
Metod: Stickprovskontroll

Internkontrollområdet syftar till att säkerställa att förbundet har en säker hantering av brandfarliga varor och kemiska produkter inom verksamheten vilket inkluderar både dokumentation och riskanalys.

En bristfällig hantering av brandfarliga varor och kemiska produkter kan innebära att förbundet inte lever upp till de lagkrav som ställs i både miljöbalken och arbetsmiljöverkets föreskrifter med bland annat risk för personskador som följd.

Området ska följas upp efter tertial 1. Ansvarig för kontrollen är kvalificerad handläggare.

Uppföljning av kontrollmoment för perioden 1 januari – 31 mars 2025

Bakgrund

Förbundet hanterar ett antal kemikalier, kemiska produkter och brandfarliga varor. Det finns en rutin som reglerar hanteringen som ska revideras årligen, dock har kontrollanten inte hittat någon revidering efter att den antogs 2022.

All hantering har skötts av förbundets servicetekniker som under kontrollperioden varit sjukskriven eller tjänstledig. Under en period har ingen annan på förbundet genomfört

arbetet i dennes ställe. Tjänsten har varit utlyst och har under slutet på mars tillsatts tillfälligt. Personen som tillsatts har inte kunnat få någon regelrätt överlämning och håller under genomförandet av denna uppföljning på att sätta sig in i arbetet. Med anledning av detta har det inte funnits någon som kan bistå kontrollanten med all information som krävs. Viss information till uppföljningen har därför inte varit möjlig att nå.

Tilläggas bör även att serviceteknikern är den som är förbundets föreståndare avseende hantering av brandfarliga varor. Personen är fortfarande anställd men de facto inte på plats och kan därmed inte heller fullfölja det ansvar som föreståndarskapet innebär. Serviceteknikern är ensam föreståndare.

Normalt sett ingår även hushållskemikalier i en kemikalieförteckning. Dock ingår de inte i den här kontrollen då den endast avser de kemikalier och brandfarliga varor som klassas som farliga och därmed kräver särskild hantering.

1. Kontrollera att det finns en uppdaterad kemikalieförteckning samt att utbytesprincipen tillämpas.

Förbundet använder ett system för registerföring av de kemikalier som hanteras i förbundet, dock är det oklart om listan är aktuell och det framkommer heller vilken mängd som, förvaras. Dessutom är faktumet att kemikalier ska registerföras generellt okänt, därför är det troligt att listan inte uppdaterats. Det händer att medarbetare som är i behov av kemikalie eller kemisk produkt själva åker och köper den och om det då är en ny produkt läggs den inte heller in i registret. Enligt rutinen ska servicetekniker ansvara för inköp av den här typen av produkter vilket det inte verkar finnas någon generell kunskap om.

Enligt rutinen ska den revideras årligen, något som inte är gjort sedan antagandet 2022, vilket bidrar till att det mest är en skrivbordsprodukt. Även den verkar vara okänd i förbundet.

Det är troligt att utbytesprincipen inte efterföljs, det vill säga att kemikalier och kemiska produkter byts ut när en likvärdig och mindre skadlig produkt finns att tillgå på marknaden. Det finns en funktion för detta i befintligt system som idag inte används och vid test av funktionen verkar den inte heller ge förslag som inte redan finns i befintlig lista.

Systemet har flertalet funktioner men endast en bråkdel används idag. Det är också ett relativt dyrt system och att ständigt hålla det aktuellt innebär en förhållandevis stor administrativ börda. Frågan är om möjlighet till den typen av administration ryms i den roll som servicetekniker idag innebär.

Förbättringsförslag

- Det behöver säkerställas att kemikalieförteckningen är aktuell och att mängder framkommer.
- Rutinen behöver förankras i förbundet så att den blir känd bland medarbetare. Förslagsvis bör den årligen genomgåas vid exempelvis APT:n efter revideringen.
- Rutinen behöver börja revideras årligen som det är tänkt för att säkerställa att den är aktuell.
- Se över alternativ för användning av systemet. Det skulle kunna vara att antingen välja det billigare bassystemet eller att byta till något enklare och billigare men med liknande funktioner. Alternativt börja utnyttja befintligt system i samma omfattning och i den utsträckning vi enligt avtalet har möjlighet till. Det

senare innebär troligen att även innehållet i serviceteknikerns tjänst behöver ses över.

- I samband med inköp och/eller årsuppföljning bör möjliga utbyten kontrolleras.

2. Kontrollera att riskbedömningar av lagring och hantering av brandfarliga och kemiska produkter är gjorda.

I systemet finns det en modul där man kan lägga in riskbedömningar vilket till stor del är gjort av servicetekniker i samarbete med skyddsombud. Dock är det ett arbete som behöver hållas levande för att vara så aktuellt som möjligt.

Förbättringsförslag

- Tillse att befintlig lista är komplett och aktuell.
- Lägg till riskbedömning i årshjulet för hantering av kemikalier samt årshjulet för systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM).

3. Kontrollera att lämplig skyddsutrustning finns tillgänglig och används vid hantering av farliga ämnen.

Alingsås

På räddningsstationen i Alingsås hanteras och förvaras farliga ämnen på fyra olika platser – verkstaden, rökverkstaden, tvätthallen och tankstationen. På de tre förstnämnda av dessa ställen finns det en tavla med skyddsutrustning såsom plastrandskar, skyddsglasögon, ögondusch och dylikt. I verkstaden finns även helkroppsdusch och ögondusch installerade som är kopplade till VA-nätet. I verkstaden finns en nödspillbox för hantering av spill som innehåller utrustning för att begränsa utsläppet men även för personligt skydd, till exempel en skyddsdräkt. I verkstaden saknades skyddsglasögonen vid kontrolltillfället men skyddsombudet har planerat att beställa nya.

Vid tankstationen finns inte samma typ av tavla som vid de andra platserna, men där finns ögondusch och skyddshandskar. Här finns även en nödspillbox.

De två deltidstationerna förses med kemikalier och brandfarliga varor av servicetekniker. Det finns inget lager där, endast det som används finns.

Vårgårda

Farliga kemikalier hanteras i tvätthallen, vagnhallen och i verkstaden. I tvätthallen finns ingen skyddsutrustning. I vagnhallen finns skyddsutrustning lättillgänglig och synbar på en av väggarna. Det finns även viss skyddsutrustning och ögondusch i verkstaden.

Sollebrunn

Även i Sollebrunn hanteras farliga ämnen i tvätthallen och i vagnhallen. I vagnhallen finns även verkstaden. I tvätthallen finns skyddsglasögon lättillgängligt men ögondusch saknas. I vagnhallen finns samma typ av skyddsutrustning som det gör i vagnhallen i Vårgårda.

Förbättringsförslag

- Tillse att rätt skyddsutrustning finns i tillräcklig utsträckning även i Vårgårda och Sollebrunn.

4. Verifiera att alla kemiska produkter är korrekt märkta enligt gällande standarder samt se till att säkerhetsdatablad finns tillgängliga för alla kemikalier.

Alingsås

I verkstaden finns särskilda säkerhetsskåp för förvaring och i dessa är enstaka behållare gamla utan märkning eller i utbytt behållare. När produkter finns i utbytta

behållare har det gjorts en blandning av befintliga produkter. De behållarna är märkta med innehållet och vilka produkter som blandats och i vilken ratio.

Systemet för kemikaliehantering har en funktion som gör att varje plats i fastigheten där kemikalier förvaras får en QR-kod som skrivs ut och sätts upp på respektive plats. När denna kod skannas med en telefon kan man se vilka kemikalier som förvaras där och genom att klicka på dem kommer man åt säkerhetsdatabladet för aktuell kemikalie. Dock är det oklart om medarbetare känner till QR-kodernas funktion.

Det finns märkningar på väggarna där kemiska produkter förvaras med ett undantag. På utsidan där gasol förvaras intill en fristående vägg finns det skyltar på väggen, men en av skyltarna är trasig. Däremot finns det ingen skylt på den sidan som vetter mot gården som informerar om att det finns brandfarliga varor på andra sidan, vilket det måste göra.

Vårgårda

Dörrarna till de rum där kemikalier eller brandfarliga varor förvaras är märkta. Dock är det oklart om den typen av produkter verkligen förvaras på samtliga av de ställen där skyltar finns. Produkterna förvaras i originalförpackningarna. QR-koder har nyligen kommit upp.

Sollebrunn

Det ser likadant ut i Sollebrunn som i Vårgårda avseende denna frågeställning. Dock är QR-koder ännu inte uppsatta men på gång. Så länge finns pärm i tvätthallen och i det brandklassade rum där kemikalier förvaras.

Förbättringsförslag

- Kommunera QR-kodernas funktion
- Sätt upp märkning på väggen av gasolförvaringen i Alingsås och byt ut den trasiga
- Sätt upp QR-koder för säkerhetsdatablad även i Sollebrunn.
- Se över att det är korrekt skyltning på deltidsstationerna.

5. Kontrollera att förvaring av brandfarliga varor och kemiska produkter är korrekt.

Alingsås

Tillämpliga kemikalier och brandfarliga varor förvaras i godkända kemikalieskåp som finns i verkstaden.

Förvaring av de produkter som hanteras i rökverkstaden och tvätthallen står invallade, antingen på ett uppsamlade kärl eller på pall. Dock stod vissa av dunkarna i tvätthallsförvaringen bredvid det uppsamlade kärlet.

Det finns gasoltankar på utsidan vid övningshuset. De mindre av dessa förvaras i skåp och två stora förvaras direkt på marken.

Vårgårda

Förvaringen av kemikalier och brandfarliga varor, såsom motorsågsbensin, finns i ett uppmärkt rum. De dunkar som finns där står invallat och välordnat. Dock finns det ingen ytterligare säkerhet kring rummet, till exempel brandsäkert skåp. Rummet är en egen brandcell och godkänt för förvaring av brandfarliga varor. Dörren har en automatisk stängare då den alltid ska hållas stängd, men i kontrollen framkommer det att den ibland ställs upp med dörrkilar.

I tvätthallen finns fyra garderober, en till varje lag. I garderoben har de anställda varsin hylla där de förvarar privata kemikalier, till exempel för tvätt av sin privata bil. Det finns ingen kontroll över dessa och de ingår inte i förbundets förteckning.

Sollebrunn

Förvaringen av kemikalier och brandfarliga varor sker i ett särskilt förråd. De dunkar som finns där står delvis på hyllor och delvis invallat. Dock finns det aningen fler dunkar än det finns plats till, varför vissa står utanför invallningen. Rummet är en egen brandcell och godkänt för förvaring av brandfarliga varor.

Förbättringsförslag

- Kommunera till hela förbundet att alla dunkar ska stå innanför invallningen och för att kunna uppnå det ska det inte finnas fler behållare än vad det finns plats till i de uppsamlade kärlen.
- Tillse att det finns tillräckligt med invallningar på samtliga stationer för de dunkar som behöver förvaras.
- Förse Vårgårda med mindre brandsäkra förvaringsskåp för förvaring av de brandfarliga varorna.
- Informera personalen i Vårgårda om att branddörren till förrådet inte får ställas upp.
- Den privata förvaringen av kemikalier på stationen i Vårgårda behöver styras upp.

Sammanfattning

Säkerhetsåtgärder är vidtagna där behovet finns och förvaringen är på det stora hela korrekt, med några små undantag som kontrollanten bedömer som lättåtgärdade.

QR-koder som vem som helst kan skanna för att få tillgång till säkerhetsdatabladerna är okända i organisationen vilket gör att de hjälper föga. Även rutinen är okänd vilket gör att korrekt hantering av kemikalierna inom förbundet inte följs. En insats för att synliggöra dessa krävs för att det ska vara lätt för medarbetarna att göra rätt.

Det kan vara värt att se över marknaden efter andra alternativ med färre funktioner då förbundet inte verkar ha möjlighet till full hantering av det dyra system som finns idag. Det kan finnas likvärdiga system som förser förbundet endast med det som det faktiskt kommer att användas till.

Den största åtgärden som krävs bedöms vara kommunikation och en administrativ insats kring hanteringen. Även utredning av ett eventuellt byte av datasystem som kan utvisa om det fyller våra behov vid fullständig användning behöver genomföras.

Vidare är det värt att nämna att området skulle behöva någon form av redundans. Hittills har det skötts av en enda person och nu när den personen inte längre är i tjänst är det tydligt att det inte är fullgott då arbetet stannat av och ingen annan har kunskap i samma utsträckning inom området. Dessutom belyser frånvaron att dokumentationen behöver ske i en större utsträckning så att även oinsatt personal kan sätta sig in i arbetet på en tolerabel nivå. Detta rör även föreståndarkravet avseende brandfarlig vara där förbundet i dagsläget står utan någon på plats som bär ansvaret. Förbundet borde ha åtminstone två föreståndare som delar ansvaret för att ha en starkare redundans vid eventuell frånvaro.